

La República de 1931 parla al present

Noranta anys després, la proclamació de la República ressona encara amb força a Catalunya. Tal com els retrats en blanc i negre dels antics alumnes de l'Acadèmia Welton parlen als xicots d'*El club dels poetes morts* a través de la veu del professor Keating, les imatges de Francesc Macià al balcó del Palau de la Generalitat dirigint-se a la gornació interpel·len els polítics del present.

Quan a l'hora de dinar del 14 d'abril de 1931 Lluís Companys va proclamar la República des del balcó de l'Ajuntament de Barcelona, va complir el somni de la seva vida política. En els dos dies transcorreguts des del seu triomf –sobretot a les ciutats– en les eleccions municipals, les forces republicanes no havien acordat com havien de procedir.

De fet, el gest de Companys no era innovador, s'incardinava en la tradició hispànica dels infinits pronunciaments militars del segle XIX en què una vegada una colla d'oficials plantejaven de manera pública l'oposició al govern de torn, se'l feia caure, o no, segons el suport obtingut, però sense vessament de sang. El seu gest, doncs, va ser una transmutació d'aquesta idea, una mena de pronunciament civil, que va connectar amb l'afartament del règim monàrquic de la Restauració i els anhels d'una part notable de la població catalana i espanyola.

Macià, fill, per formació, d'aquesta tradició secular de l'exèrcit, va adjectivar la República a seques de Companys com a "catalana" o un "estat català" en una confederació ibèrica o una federació de repúbliques ibèriques –persistia el somni d'unió amb Portugal–. Des de primera hora de la tarda i a mesura que l'encara Palau de la Diputació s'omplia de fidels i curiosos, l'Avi va estar en constant contacte telefònic amb Madrid.

L'exmilitar no era un jugador de timbes de casino que fa una cat-

JOAN ESCULIES

ESCRITOR
I HISTORIADOR

xa a veure què passa. Era, en primer terme, un senyor respectat pels polítics espanyols de quan havia exercit de diputat a les Corts (1907-1923). Tenia múltiples coneixences prèvies i bon tracte –pels interessos comuns olivers, entre d'altres– amb el burgès conservador de Còrdova Niceto Alcalá-Zamora, president del govern provisional de la República Espanyola. Sense aquest factor humà és difícil que el moment s'hagués descabdellat igual. Companys, per exemple, ni disposava dels seus contactes, ni de la seva imatge. Tampoc Macià connectava amb Manuel Azaña, una altra de les veus cantants aleshores.

Mentre Macià descabdellava el moment, a la planta baixa del Palau un grup minoritari de separatistes abrandats amb Josep M. Batista i Roca i la colla de Daniel Cardona, cap de l'organització –de nom esclador– Nosaltres Sols!, ideava una guàrdia republicana. L'Avi va deixar que s'entretinguessin. Era conscient que en tota revolta hi ha un estol de gent que, abans d'aconseguir res i aïllat de les arestes polí-

Les imatges de Francesc Macià al balcó del Palau de la Generalitat dirigint-se a la gornació interpel·len els polítics del present

tiques, es dedica a dissenyar emblemes i uniformes.

Per contra, sabia que els seus desigs no eren l'únic actor en joc, ni els de tota la població. Amb 71 anys havia passat els darrers set viatjant per mig món per enfortir el seu projecte polític. Coneixia bé, per tant, que de l'estranger podia esperar poc més que simpaties fugaces i que la diàspora catalana no contribuiria en gaire res. Tampoc havia de demostrar el seu patriotisme davant els repartidors de carnets que, com Jaume Miravittles, van preguntar-se *Ha traït, Macià?* Títol del qual després va haver de renegar.

Antoni Rovira i Virgili i d'altres van explicar que quan el 17 d'abril Macià va bescanviar la República Catalana pel poder autònom de la Generalitat en una República espanyola integral –no federal–, el president de Catalunya va expressar que aquell era el dia més trist de la seva vida. Amb murriera, el secretari d'aquest darrer, Josep Tarra-dellas, va assegurar, en canvi, que l'historiador no va copsar el significat dels termes perquè sordejaven. Macià s'havia entristit en constatar que, anunciada la renúncia, la gent de la plaça en comptes de reclamar la República Catalana havia esclatat de joia perquè allò que verament desitjaven era una República encara que el desenvolupament autònom fos incert.

Són aquests components al voltant de Macià i alguns altres, i no una catxa, els que es troben a la base de consecució de la Generalitat. "No són tan diferents a vostès, ¿o sí?", diu Keating als seus nois mentre contempen els rostres dels alumnes difunts de Welton. "Ells es creuen destinats a grans coses, igual que molts de vostès". I aleshores els convida a aprofitar el moment, "*carpe, carpe diem*". Les fotografies de joia de l'abril de 1931 també exhorten els dirigents dels partits del present. "Feu, feu política".

'Callos' a la madrilenya

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRITOR

❖ Guardem-nos de fer vaticinis, però hi ha moltes possibilitats que el fenomen Ayuso, a mitjà termini, s'acabi desinflant no diré amb el mateix ímpetu que s'ha inflat, però gairebé. Existeixen com a mínim precedents, com el que veiem ara amb Ciudadans (i els lideratges d'Albert Rivera, primer, i d'Inés Arrimadas, després), i, abans, amb UPyD (sigles que, no ho oblidem, volien dir Unión, Progreso y Democracia) amb un altre lideratge, el de Rosa Díez, construït a les mateixes drassanes, que no són altres que les de la caverna mediàtica. Els mitjans més afins al nacionalisme espanyol són els que marquen la pauta política a tot Espanya (i, en bona mesura, també a Catalunya) i són ells els que fan i desfan lideratges amb desfici. Els agrada fer-ho, i no és estrany: d'aquesta manera fan bullir l'olla, guanyen diners, subratllen –per si calia– qui mana aquí i, per què no?, es diverteixen. A més de tot això, existeix la possibilitat que algun dia ensopeguin amb el líder o la lideressa que vertaderament sigui capaç d'ofrenar noves glòries a Espanya.

❖ En el cas d'Ayuso, tot indica que la seva estela perdurarà com a mínim tant com duri el seu mandat a la CAM, altrament dita Comunitat de Madrid, atesa la victòria esclatant que se li augura. Fins i tot Pedro Sánchez s'ha abocat en la precampaña (i, amb tota seguretat, també en la campanya), i d'aquesta manera ha esborrat del mapa el candidat del PSOE (Ángel Gabilondo, l'home desdibuixat) i ha donat la raó als mitjans abans esmentats, que presenten cada dia les eleccions madrilenyes com un pols entre Ayuso i Pedro Sánchez, quan és evident que la presidència d'una autonomia no competeix contra la del govern central. Però la realitat fa temps que va deixar de tenir importància per als fabricants de mentides (*ofake news*, com en vulgareu dir), i el més trist és que aconseguixin arrossegar cap a aquestes mentides aquells que se suposa que han de lluitar per aturar-les.

❖ Mentrestant, és interessant veure com el lideratge d'Ayuso és com una espècie de gep, una protuberància inesperada que li ha sortit al PP, i que Pablo Casado (un mediocre) i el seu entorn (personatges encara més mediocres que Pablo Casado) es miren amb prevenció i sense saber què fer-ne. I també té gràcia sentir el candidat de Ciudadans, Edmundo Bal, queixant-se que aquestes eleccions poden dur una victòria de la crispació i de l'extrema dreta. Ningú ha fet tanta feina com Ciudadans perquè això passi: ells han estat durant anys el partit de la crispació i el referent de l'extrema dreta, frec a frec amb el PP. Ara que estan a punt de desaparèixer, sentir-los lamentar-se de la seva pròpia i penosa contribució al debat públic té la gràcia d'un sarcasme.

❖ Tot plegat ha omplert el debat públic de *callos*, és a dir, de nacionalisme espanyol –i madrileny– del més greixós. Mentrestant, en una galàxia molt llunyana, els partits independentistes catalans no es posen d'acord ni tan sols per investir el president de la Generalitat, i encara afirmen que no hi ha pressa. La feblesa és això.

DE FITA FIT

**Acció contra el canvi climàtic:
França prohibirà vols que puguin
fer-se en 2,5 hores de tren**

JORDI DURÓ